

JĒKABPILS NOVADA BĀRIŅTIESAS PĀRSKATS PAR DARBU 2021.GADĀ UZ 30.05.2022.

Saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 5.panta ceturto daļu un Jēkabpils novada Bāriņtiesas nolikuma 18.4.punktu, bāriņtiesa sniedz pārskatu par savu darbību par iepriekšējo darba periodu. Veicot pārskata sagatavošanu, Jēkabpils novada Bāriņtiesa sniegs ziņas ievērojot *Fizisko personu datu apstrādes likuma* nosacījumus un *Bāriņtiesas likuma* 17.panta 1.punktā un 78.pantā minēto aizliegumu par ziņu izpaušanu trešajām personām, pildot amata pienākumus.

Jēkabpils novada Bāriņtiesa ir izveidota 2021.gada 1.novembrī, pamatojoties uz Jēkabpils novada domes sēdes lēmumu (turpmāk tekstā – Bāriņtiesa). **Bāriņtiesa darbojas vadoties no saistošajiem normatīvajiem aktiem, publiskajiem tiesību principiem un saskaņā ar Jēkabpils novada Bāriņtiesas nolikumu.** Atbilstoši *Bāriņtiesu likuma* 4.panta otrajai daļai un 17.panta nosacījumiem, ***bāriņtiesa prioritāri nodrošina bērna vai aizgādībā esošas personas tiesības un tiesisko interešu aizsardzību***, tai skaitā arī, *izskata iesniegumus un sūdzības, izšķir domstarpības, piedalās lietu izskatīšanā tiesā un sniedz atzinumus pēc tiesas pieprasījuma, sadarbojas ar valsts un pašvaldības iestādēm, informē sociālo dienestu vai citu atbildīgo institūciju par ģimenēm, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana un kurām nepieciešama palīdzība, sniedz palīdzību bērnam vai citai ar ierobežotu rīcībspēju personai, kura pēc palīdzības ir vērsusies bāriņtiesā, kriminālprocesa likumā noteiktajos gadījumos pārstāv bērnu vai aizgādībā esošu personu kriminālprocesā, pieņem lēmumus, saskaņā ar lietā iegūtajiem materiāliem, veic apliecinājumu un citu uzdevumu izpildīšanu.*

Bāriņtiesa 2021.gadā nodrošina vairāku kategoriju lietu materiālā kopuma ieguvu, apstrādi un virzību, atbilstoši ierosinot administratīvo procesu, no kurām pārskata periodā (uz 31.12.2021.) 622 lietas bija aktīvas, tai skaitā lietas:

1. Vecāku un bērnu personiskās un mantiskās attiecības (lietas par bērna mantas pārvaldīšanu, lietas par valsts sociālā pabalsta izmaksu citai personai).
2. Bērna aizgādības tiesību pārtraukšana un atjaunošana (lietas par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu un atjaunošanu, par prasības sniegšanu tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu un atjaunošanu, lietas par atzinuma sniegšanu pēc tiesas pieprasījuma par atsevišķu aizgādību, par aizgādības tiesību atņemšanu pēc personas pieprasījuma, saskarsmes tiesības u.c.).
3. Adopcija.
4. Aizbildnība.
5. Audzūģimeņu pārraudzība (statusa piešķiršana un audzūģimenēs ievietoto bērnu tiesību nodrošinājuma uzraudzība).
6. Aizgādība (lietas par aizgādņa iecelšanu personām ar ierobežotu rīcībspēju, aizgādņa atcelšanu vai atlaišanu no pienākumu pildīšanas, lietas par aizgādņa iecelšanu promesošo vai pazudušo personu mantai vai mantojumam).
7. Mantojuma lietu kārtošana un mantojuma apsardzība (lietas par mantojamās mantas aprakstīšanu, novērtēšanu un nodošanu glabāšanā, mantas inventāra saraksta sastādīšana, uzraudzība un lēmumu pieņemšana lietās, kurās mantinieki ir nepilngadīgās personas).
8. Apliecinājumu izdarīšana un citu funkciju pildīšana.

Kopumā 2021.gads bāriņtiesas darbībā ir atzīstams kā sarežģīts gads, jo 2021.gada 1.novembrī notika vairāku bāriņtiesu (Jēkabpils, Jēkabpils novada, Aknīstes novada, Krustpils novada, Salas novada, Viesītes novada) apvienošana. Kā arī, darbs notika Covid-19 ierobežojumu režīmā. Neskatoties uz iestādes izveides nepieciešamajiem organizatoriskajiem darbiem (kā piemēram, jaunas pakalpojumu struktūras izveide, Bāriņtiesas telpu iekārtošana un aprikošana, lietvedības aprites sistēmas ieviešana, personāldaļas darbības nodrošināšana, nepieciešamo iestādes darbības dokumentu

(nolikumu, rīkojumu) izstrāde, arhīva dokumentu nodošana, pieņemšana, apstrāde), joprojām viens no svarīgākajiem bāriņtiesas uzdevumiem ir risināt problēmsituācijas, nodrošinot un ievērojot vislabākās bērnu intereses. 2021.gadā Bāriņtiesa ir informējusi pašvaldības sociālo dienestu par 69 ģimenēm, kurām būtu pievēršama pastiprināta uzmanība, jo ģimenēs tika saskatītas sociālās problēmas. Papildus tika sniegtas ziņas sociālajam dienestam par tām ģimenēm, kurām Jēkabpils novada Bāriņtiesā ir ierosinātas administratīvās lietas.

2021.gadā tika veikts darbs ar Jēkabpils novada administratīvajā teritorijā faktiski dzīvojošām un deklarētām ģimenēm, kurās tika saskatītas problēmas bērnu tiesību ievērošanā. Tika plānota un veikta sadarbība ar vecākiem (piesaistot atbilstošus speciālistus, tai skaitā arī, sociālā dienesta darbiniekus, psihologus, policijas darbiniekus, izglītības iestāžu personālu u.c.). Dažām no šīm ģimenēm tika konstatēti uzlabojumi ģimeniskajā vidē, jo šie vecāki sadarbojās, ievēroja speciālistu ieteikumus un iesaistījās atbalsta programmās, veicot noteiktos pienākumus. Vecākiem kopā ar bērniem tika piedāvāti arī pakalpojumi institūcijās (piemēram, vecāku resursu un prasmju uzlabošana, bērnu aprūpes iemaņu apgūšana).

Uz 2021.gada 31.decembri no Jēkabpils novada audžuģimenēs atradās 44 bērni. Jēkabpils novadā šobrīd ir 22 audžuģimenes. Atbilstoši saistošajiem normatīvajiem aktiem, ievērojot drošības pasākumus, 2021.gadā tika veikta atkārtota audžuģimeņu izvērtēšana (apsekošanas, sarunas, informācijas iegūšana no skolām, sociālā dienesta, ārstiem, slēdzieni no speciālistiem u.c.).

2021.gadā, ievērojot visus nepieciešamos drošības pasākumus, tika veiktas aizbildņu ģimeņu apsekošanas, notika sarunas ar aizbildņiem un bērniem, aizbildņu ģimenēs dzīvojošajām personām, tika apsekota bērnu manta un izvērtēta bērnu mantas uzraudzība un apsaimniekošana. 2021.gada 31.decembrī 101 bērns atradās aizbildņu ģimenēs, kuri tur tika ievietoti ar Jēkabpils novada Bāriņtiesas lēmumu. Papildus vēl tiek veikta uzraudzība tām aizbildņu ģimenēm, kurās bērni ir ievietoti pamatojoties uz citu bāriņtiesu lēmumiem.

Uz 2021.gada 31.decembri 3 (šobrīd – 2) bērni atradās ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā.

Pildot bāriņtiesas funkcijas, katrā lietā tiek ievietoti nepieciešamie dokumenti objektīva lēmuma pieņemšanai. Lai pieņemtu motivētus lēmumus, bāriņtiesa ir gatavojusi lietas, iegūstot dažādus materiālus: ziņas, informāciju un atzinumus no trešajām personām, veicot apsekošanas, sarunas. 2021.gadā (par laika periodu no 01.11.2021. – 31.12.2021.) Bāriņtiesa ir nosūtījusi 745 vēstules (tai skaitā ar pielikumiem) lietu materiālu nodrošinājumam (šobrīd – 2085). Papildus ir veiktas konsultācijas un pārrunas ar klientiem gan klātienē, gan attālināti.

2021.gadā bāriņtiesa ir pārstāvējusi bērnu intereses policijā, tiesā un citās iestādēs. Notika sadarbība ar policiju, psihologiem, Valsts probācijas dienestu, narkologiem, psihiatriem, ģimenes ārstiem, skolām, Slimību profilakses un kontroles centru. Plaša sadarbība tika veikta ar citām bāriņtiesām un sociālajiem dienestiem visā Latvijas Republikas teritorijā.

Atbilstoši faktiskajai situācijai, jaunizveidotā Bāriņtiesa laika periodā no 2021.gada 1.novembra līdz 31.decembrim ir pieņēmusi 31 lēmumu, bet kopā par 2021.gadu visu bijušo bāriņtiesu pieņemto lēmumu skaits ir 318. 2022.gadā šobrīd jau pieņemts 151 lēmums.

Jēkabpils novada Bāriņtiesa ir uzsākusi darbību Bērnu tiesību aizsardzības sadarbības grupā (2017.gada 12.septembra Ministru kabineta noteikumi Nr.545 „Noteikumi par institūciju sadarbību bērnu tiesību aizsardzībā”). Sadarbības grupa ir konsultatīva koleģiāla institūcija, kuru izveido pašvaldība, un tās darbības teritorija ir attiecīgā novada vai republikas pilsētas administratīvā teritorija. Bērnu tiesību aizsardzības sadarbības grupā tiek risinātas sarežģītas situācijas, lai nodrošinātu bērnu tiesību aizstāvību.

Papildus Bāriņtiesa piedalījās starpinstitucionālajās sanāksmēs Valsts probācijas dienestā, izstrādāja priekšlikumus risku novēršanai personām un ģimenēm.

Jēkabpils novada bāriņtiesa ir veikusi uzdevumus, nodrošinot pakalpojumus Jēkabpils novada iedzīvotājiem (darījumu apliecināšana, pilnvaru sagatavošana, apliecināšana un atsaukšana, dokumentu atvasinājumu pareizības apliecināšana, nostiprinājumu lūgumu sastādīšana, parakstu apliecināšana u.c.).

Jēkabpils novada Bāriņtiesas darbību 2022.gada 27.janvārī ir izvērtējis Valsts arhīvs. Pārbaudes aktā tiek konstatēts, ka Jēkabpils novada Bāriņtiesas darbībā tiek ievēroti saistošie normatīvie akti un būtisku norādījumu darbības uzlabošanā nav.

Arī 2022.gadā Jēkabpils novada Bāriņtiesa veic darba uzdevumus atbilstoši saistošo normatīvo aktu prasībām un turpinās darbu pie izvirzītajām prioritātēm, tas ir:

1. Uzrauga bērnu tiesību ievērošanu ģimenēs.
2. Kritiskajās situācijās meklē iespējas bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem nodrošināt ģimenisku vidi.
3. Darbs ar aizbildņiem.
4. Darbs ar audžuģimenēm.
5. Darbs ar aizgādņiem.
6. Sociālajam dienestam sniedz informāciju, piedalās darbā ar ģimenēm, kurās nav pietiekami nodrošināti apstākļi bērnu izglītībai un audzināšanai, lai saglabātu iespēju bērnam uzaugt bioloģiskajā ģimenē.
7. Darbs dažādās sadarbības grupās.
8. Tiek veikta administratīvo lietu auditēšana.
9. Notiek sadarbība ar Latvijas Bāriņtiesu asociāciju un tās biedriem. Tiek risināti jautājumi un sniegti priekšlikumi (pēc nepieciešamības) bāriņtiesu darbībā.
10. Pakāpeniski Bāriņtiesas darbībā tiek ieviesta BARIS sistēma.

Izanalizējot šī brīža tendences un problemātiku, svarīga darba pieeja ir nevis darbs ar klientu kā ar sistēmas elementu, bet gan darbs - izvērtējot katras personas vērtības un individuālās īpašības, sniegt tai nepieciešamo atbalstu. Bāriņtiesas darba uzdevumi un sarežģītības līmenis ar katru gadu pieaug, attīstās nepieciešamība izmantot vairākas obligātās datu sistēmas, kas kopumā palielina darba apjomu. Bāriņtiesas pārstāvji tiek aicināti pildīt darba uzdevumus gan tiesās, gan prokuratūrā, gan policijā kā bērnu un personu ar ierobežotu rīcībspēju pārstāvji. Ir jāpiedalās dažādu grupu darbā (piemēram, Valsts probācijas dienestā, Bērnu tiesību aizsardzības sadarbības grupā, Administratīvajā komisijā). Šajā uzskaitījumā tiek minēti tikai daži bāriņtiesas darbības virzieni, kuri ir jānodrošina. Papildus ir jāveic apsekošanas, sarunas un pierādījumu iegūšana, risku izvērtēšana, lēmumu pieņemšana, pēc nepieciešamības citas ģimenes meklēšana bērnam un tās atbilstības izvērtēšana. Visas darbības tiek veiktas nodrošinot administratīvā procesa noteikto procesuālo kārtību un ievērojot bērnu un personas ar ierobežotu rīcībspēju labākās intereses. Bāriņtiesas darbiniekiem bieži ir saskarsme ar Latvijas mēroga pastāvošajām problēmām, piemēram, audžuģimeņu trūkums, ģimeņu ekonomiskās problēmas, alkoholisms un narkomānija. Bāriņtiesas darbinieku darbs ir saistīts ar dažādiem augstiem riskiem, tas ir, bioloģiskie riski apsekojot ģimenes, agresīvi klienti, izdegšana u.c.

Visi minētie faktori, Bāriņtiesas pieaugošais darba apjoms un specifika, norāda uz to, ka nākotnē, lai nodrošinātu darbaspējīgu un uz cilvēku (klientu) orientētu iestādi – bāriņtiesu, būs nepieciešama papildus personāla piesaiste.

Pielikumā: Jēkabpils novada bāriņtiesas statistikas pārskats par 2021.gadu (uz 24 lapām).

Paldies par sadarbību!

Ar patiesu cieņu,

Jēkabpils novada Bāriņtiesas priekšsēdētāja

/paraksts/

I.Gusāre